

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ ІМЕНІ
ГЕТЬМАНА ПЕТРА КОНАШЕВИЧА-САГАЙДАЧНОГО
ФАКУЛЬТЕТ СУДНОВОДІННЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні Приймального комісії ДУІТ
Протокол № 5 від 24.04.2024р.
Т.в.о. ректора ДУІТ
Юрій ДУДНИК

СХВАЛЕНО

Вченою радою КІВТ
Протокол № 8 від 24.04.24
Заступник голови вченої ради
Тараненко С.В.

Handwritten signature of Tararenko S.V. in blue ink.

ПРОГРАМА

**Вступного випробування
для осіб зі спеціальними умовами вступу ОС Бакалавр
з дисципліни "Історія України"**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма вступного випробування для осіб зі спеціальними умов вступу ОС «Бакалавр» з дисципліни «Історія України» призначена для осіб із спеціальними умовами вступу, які здійснюють спробу вступу до Державного університету інфраструктури та технологій. Програма складена на основі «Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з «Історії України», здобутих на основі повної загальної середньої освіти, що затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р. № 696 та враховуючи рекомендації Наказу МОН України «Про організацію та проведення у 2024 р. національного мультипредметного тесту» № 222 від 22.02.2024 р. (Історія України - Розділ 1, 6-32 із «Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 26.06.2018 р. № 696»).

Мета вступного випробування з дисципліни «Історія України» – оцінити ступінь підготовленості вступників з метою конкурсного відбору для навчання у Державному університеті інфраструктури та технологій. Завдання вступного випробування з дисципліни «Історія України» – перевірити рівень сформованості історичної компетентності, до елементів якої належать:

- 1) хронологічна компетентність- уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причинонаслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;
- 2) просторова компетентність - уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;
- 3) інформаційна компетентність - уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;
- 4) логічна компетентність - уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;
- 5) аксіологічна компетентність- уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

1. Вступ до історії України. (Розділ 1)

Історія України як наука. Періодизація історії України. Джерела з історії України: речові, усні, писемні, візуальні.

Значення понять і термінів: «історія», «історія України», «хронологія», «історичне джерело», «археологія», «цивілізація».

2. **Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст. (Розділ 6)**
Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.
Персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького. Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького;
Значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»;
Історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія- 1556-1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа - кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця - кінець XVI ст., будинок Корнякта- 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» -1574 р.
3. **Українські землі у складі Речі Посполитої в першій пол. XVII ст. (Розділ 7)**
Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Духовність.
Персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича, Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили;
Значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій»;
Історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння 1591-1629 рр., вежа Корнякта- 1572-1578 рр., каплиця Трьох Святителів - 1578 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів: каплиця Боїмів- 1609-1617 рр.; портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» - 1622р.; замок у с. Підгірці (Львівська область)- 1635- 1640 рр.; Іллінська церква у с. Суботів - 1656 р.
4. **Національно-визвольна війна українського народу сер. XVII ст. (Розділ 8)**
Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави - Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.
Персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Адама Кисіля;
Значення понять і термінів: «національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення».
5. **Козацька Україна наприкінці 50 - 80-х рр. XVII ст. (Розділ 9)**
Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 - 80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича;

Значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи».

6. Українські землі наприкінці XVII - в першій половині XVIII ст. (Розділ 10)

Гетьманщина в 1687-1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702-1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 - 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Г етьманського уряду» (1734-1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.

Персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія. Костя Гордієнка. Пилипа Орлика. Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича;

Значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис»;

Історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма Гондіуса - середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів - 1679-1689рр.; Покровський собор у м. Харків- 1689р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького) - перша, половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква- 1692-1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ - 1696-1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці - 1732 р.; ікона Йова Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» -1706 р.

7. Українські землі в другій половині XVIII ст. (Розділ 11)

Внутрішня політика останнього очільника Г етьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії Г етьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

Персоналії: Кирила Розумовського. Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, ІванаТонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського;

Значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина»;

Історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів - 1744—1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ - 1747-1757 рр.; ратуша в м. Бучач - 1751 р.; Покровська церква в м. Київ - 1766 р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) - 1775-1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври-1771-1783рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин - 1799-1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель).

8. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII- в першій половині XIX ст. (Розділ 12)

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

Персоналії: Івана Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша;

Значення понять і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот».

9. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII - в першій половині XIX ст. (Розділ 13)

Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848- 1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848-1851 рр.). Досвід парламентаризму.

Персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці;

Значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів».

10. Культура України кінця XVIII- першої половини XIX ст. (Розділ 14)

Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

Персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артембвського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського;

Значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм»;

Історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету - 1837-1843 рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимирі в м. Київ - 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса : (скульптор Іван Мартос) - 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці» -1837 р.

11. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст. (Розділ 15)

Події Кримської війни 1853- 1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860-1870-хрр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873-1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.

Персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського;

Значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух».

12. Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст. (Розділ 16)

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурноосвітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

Персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича;

Значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера».

13. Культура України в другій половині XIX - на початку XX ст. (Розділ 17)

Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

Персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка, Василя Симиренка;

Значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»;

Історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці- 1864-1882 рр.; Володимирський собор у м. Київ- 1862-1896рр.; будівля оперного театру в м. Одеса - 1884—1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ - 1901—1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства - 1903-1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів- 1905-1906рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин)- 1888 р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» - 1888 р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» - 1890 р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» - 1880—1891 рр.; картина Івана Труїла «Портрет Лесі Українки»- 1900р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» -1902-1903 рр.

14. Українські землі у складі Російської імперії в 1900-1914 рр. (Розділ 18)

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907—1914 рр.

Персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського, Вячеслава Липинського;

Значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк».

15. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр. (Розділ 19)

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

Персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського; Значення поняття «загальне виборче право».

16. Україна в роки Першої світової війни (Розділ 20)

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Воєнні дії на території України в 1914— 1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та АвстроУгорщини на українських землях у 1914-1917 рр.

Персоналії: Костя Левицького, Дмитра Донцова, Андрія Жука, Михайла Галущинського. Вільгельма Франца фон Габсбурга-Лотрінгена (Василя Вишиваного);

Значення понять і термінів: «світова війна», «Галицько-Буковинське генералгубернаторство», «мобілізація», «евакуація».

17. Початок Української революції (Розділ 21)

Революційні події в Україні в 1917- на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.

Персоналії: Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Сергія Єфремова, Петра Болбочана, Номана Челебіджихана;

Значення понять і термінів: «автономізація», «самостійники», «Українська Центральна Рада», «універсали УЦР», «Генеральний Секретаріат», «Вільне козацтво», «Установчі Збори», «більшовизм», «курултай».

18. Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності (Розділ 22)

Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція

Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919-1922 рр.). Культура та духовність.

Персоналії: Павла Скоропадського, Дмитра Вітовського, Євгена Петрушевича, Симона Петлюри, Нестора Махна, Василя Липківського, Григорія Нарбути, Володимира Вернадського;

Значення понять і термінів: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «червоний терор», «інтервенція», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа», «автокефальна церква»;

Історично-культурні пам'ятки: пам'ятник Тарасові Шевченку в м. Ромни (скульптор Іван Кавалерідзе) - 1918 р.; картина Тригорія Нарбути «Еней та його військо - 1919 р.

19. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні (Розділ 23)

Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільнополітичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.

Персоналії: Олександра Шумського, Миколи Хвильового, Михайла Волобуєва;

Значення понять і термінів: «тоталітарний режим», «нова економічна політика (неп)», «коренізація», «українізація», «індустріалізація»;

Історично-культурні пам'ятки: літографія Василя Касіяна «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська мати» - 1923 р.; картина Федора Кричевського «Життя»: триптих («Любов. Сім'я. Повернення») - 1925-1927 рр.; будівля Держпрому в м. Харків - 1925-1928 рр.

20. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні (Розділ 24)

Форсована індустріалізація, Насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932—1933 рр. - геноцид українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання більшовицьким режимом. Політичні процеси 1920-хпочатку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.

Персоналії: Казимира Малевича, Михайла Бойчука, Леся Курбаса, Олександра Довженка;

Значення понять і термінів: «п'ятирічка», «соціалістична індустріалізація», «колективізація сільського господарства», «репресії», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «націонал-ухильництво», «розстріляне відродження», «Головне управління таборів (ГУТаб)», «паспортна система», «геноцид», «соціалістичний реалізм»;

Історично-культурні пам'ятки: картина Миколи Самокиша «Бій Богуна з Чарнецьким під Монастирищем в 1653 р.» -1931 р.; будівля Верховної Ради УРСР у м. Київ - 1936-1939 рр.

21. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період (Розділ 25)

Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація та ОУН. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільнополітичне й соціальноекономічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне і культурне життя української еміграції.

Персоналії: Євгена Коновальця, Володимира-Сергія Залозецького-Саса, Василя Мудрого, Августина Волошина;

Значення понять і термінів: «осадництво», «пацифікація», «інтегральний націоналізм», «русинство», «політична еміграція».

22. Україна в роки Другої світової війни (Розділ 26)

Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939—1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. У країнсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942-1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Тегеранській, Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.

Персоналії: Івана Багряного, Тараса Бульби (Боровця), Степана Бандери, Андрія Мельника, Ярослава Стецька, Романа Шухевича, Кирила Осьмака, Івана Кожедуба, Олексія Береста, Амет-Хана Султана, Василя Порика, Кузьми Дерев'янка, Олени Теліги;

Значення понять і термінів: «радянізація», «план “Барбаросса”», «випалена земля», «нацистський новий порядок», «план “Ост”», «Голокост», «остарбайтери», «концтабори», «колабораціонізм», «похідні групи», «Поліська Січ», «бандерівці», «чорносвітники», «депортація», «український визвольний рух».

23. Україна в перші повоєнні роки (Розділ 27)

Україна - співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянзації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944-1950-хрр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944- 1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946-1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.

Персоналії: Олександра Богомольця, Сергія Лебедева, Андрія Малишка, Максима Рильського, Володимира Сосюри, Павла Тичини, Володимира Філатова, Василя Кука, Йосипа Сліпого;

Значення понять і термінів: «відбудова», «операція “Вісла”», «операція “Захід”», «ждановщина», «лисенківщина», «космополітизм», «холодна війна»;

Історично-культурна пам'ятка: картина Тетяни Яблонської «Хліб» - 1949 р.

24. Україна в умовах десталінізації (Розділ 28)

Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративнотериторіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.

Персоналії: Катерини Білокур, Левка Лук'яненка, Івана Світличного, Василя Стуса, Алли Горської, Ліни Костенко, Євгена Сверстюка, Василя Симоненка, Леся Танюка, Сергія Корольова;

Значення понять і термінів: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргосп», «шістдесятники», «дисиденти»;

Історично-культурна пам'ятка: картина Катерини Білокур «Хата в Богданівці»- 1955 р.

25. Україна в період загострення кризи радянської системи (Розділ 29)

Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.

Персоналії: Івана Дзюби, Валерія Марченка, Петра Григоренка, Миколи Руденка, В'ячеслава Чорновола, Михайла Брайчевського, Сергія Дараджанова, Івана Миколайчука, Олесь Гончара, Леоніда Вікова, Володимира Івасюка, Мустафи Джемілева, Миколи Амосова, Олега Антонова;

Значення понять і термінів: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник»;

Історично-культурні пам'ятки: картина Марії Приймаченко «Гороховий звір»- 1971р.; пам'ятник засновникам Києва (Кий, Щек, Хорив і їх сестра Либідь) (скульптор Василь Бородай) -1982 р.

26. Відновлення незалежності України (Розділ 30)

Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.

Персоналії: Леонід Кравчук;

Значення понять і термінів: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «український національно-демократичний рух», «багатопартійність», «суверенітет», «незалежність», «ринкові відносини», «референдум», «президент».

27. Становлення України як незалежної держави (Розділ 31)

Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991-1998 рр. та в 1998—2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.

Персоналії: Леоніда Кучми, Віктора Ющенка, Любомира Гузара, Леоніда Каденюка;

Значення понять і термінів: «корупція», «тіньова економіка», «олігарх», «Помаранчева революція», «поліконфесійність».

28. Творення нової України (Розділ 32)

Суспільно-політичне життя України в 2005-2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС Для громадян України. Культура й духовність.

Персоналії: Петро Порошенко;

Значення понять і термінів: «Євромайдан», «революція Гідності», «Небесна Сотня», «анексія», «сепаратизм», «антитерористична операція», «тимчасово окупована територія», «кіборг», «волонтерський рух», «люстрація», «громадянське суспільство», «безвізовий режим», «екуменізм».

3. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Писемні джерела про історію України (до середини XIII ст.)

2. Приєднання українських земель до складу Великого Князівства Литовського та їх політичний статус у XIV – першій половині XVI ст.
3. Політичні унії між Литвою й Польщею та їхній вплив на історію українського етносу.
4. Національні та релігійні рухи в Україні в XIV– першій половині XVII ст.
5. Українська культура XIV – першої половини XVII ст.
6. Польська експансія на українських землях в XIV–XV ст.
7. Українські землі у складі Речі Посполитої (до середини XVII ст.).
8. Основні тенденції соціально-економічного розвитку українських земель у другій половині XVII – XVIII ст.
9. Архітектура та мистецтво в Україні в XVI–XVII ст.
10. Освіта і наука в Україні в XVI – першій половині XVII ст.: тенденції розвитку.
11. Українські землі під владою Речі Посполитої в другій половині XVII – XVIII ст.
12. Причини та особливості утворення Запорізької Січі та її роль в історії України (до середини XVII ст.). Перші козацькі повстання.
13. Запорізька Січ у другій половині XVII – XVIII ст.: територія, населення, політичний та економічний устрій.
14. Українське козацтво та його роль у суспільно-політичному житті Речі Посполитої першої половини XVII ст.
15. Етапи закріпачення селян у Польсько-Литовській державі XV – першої половини XVII ст.
16. Причини і початок Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького.
17. Характеристика Національно-визвольної війни в 1648–1657 рр. та її наслідки.
18. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики Богдана Хмельницького.
19. Українсько-московський договір та його наслідки в 1654–1657 рр.
20. Кримське ханство: особливості політичного та соціально-економічного розвитку.
21. Слобідська Україна в другій половині XVII – XVIII ст.: територія, населення, політичне та економічне становище.
22. Особливості розвитку Галичини, Буковини та Закарпаття в другій половині XVII – XVIII ст.
23. Гетьманство Івана Виговського. Гадяцький трактат.
24. Перше гетьманство Юрія Хмельницького. Причини розколу Української козацької держави та його наслідки.
25. Руїна: криза Української козацької держави (60-80-ті рр. XVII ст.). Гетьманство Петра Дорошенка: спроба об'єднання Гетьманщини.
26. Гетьманщина на зламі XVII–XVIII ст. Іван Мазепа та Пилип Орлик.
27. Гетьманщина за часів Данила Апостола та Кирила Розумовського.
28. Військовий та адміністративний устрій Гетьманщини. Політика російського царизму щодо Гетьманщини в другій половині XVII – на початку XVIII ст. Гетьманщина у XVIII ст.: характерні риси політичного та економічного розвитку.
29. Магдебурзьке право на українських землях: особливості впровадження.
30. Західноукраїнські землі в складі Австрії (кінець XVIII – перша половина XIX ст.): політико-правовий аспект.

31. Соціально-економічне становище українського населення Австро-Угорщини в другій половині XIX – на початку XX ст.
32. Українське національне відродження першої половини XIX ст. у Наддніпрянщині й Галичині: порівняльна характеристика.
33. Опозиційні та революційні рухи в Україні першої половини XIX ст.
34. Кирило-Мефодіївське товариство: діячі та програмні засади.
35. Еміграція українців у XIX–XXI ст.: причини та напрямки.
36. Українська культура в другій половині XIX – на початку XX ст.
37. Громадсько-політичне життя Галичини XIX – початку XX ст.
38. Українські політичні партії в Галичині на зламі XIX–XX ст.: програмні засади й діяльність.
39. Політизація українського руху в Наддніпрянщині на зламі XIX–XX ст.
40. Наукова та громадсько-політична діяльність Івана Франка.
41. Україна в роки Першої світової війни.
42. Українська національна революція 1917–1920 рр.: етапи державотворення.
43. Українська Центральна Рада: становлення національної державності.
44. Внутрішня та зовнішня політика Української держави в 1918 р.
45. Відродження та занепад УНР у період правління Директорії.
46. Утворення ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр.
47. Історичне значення, причини поразки та уроки Української революції 1917–1920 рр.
48. Нова економічна політика в Радянській Україні в 20-ті роки XX ст.
49. Західноукраїнські землі в 1919–1939 рр.: політичне становище та національні рухи.
50. Процеси «коренізації» в Україні в 20-х роках XX ст.
51. Соціалістична модернізація в радянській Україні: форми та наслідки.
52. Голодомор 1932–1933 рр. в історичній пам'яті українського народу.
53. Українська культура в 20–30-х роках XX ст.
54. «Радянська» Західної України в 1939–1941 рр.
55. Україна в період Другої світової війни та перші повоєнні роки.
56. Рух Опору в країнах Європи в роки Другої світової війни.
57. Післявоєнна відбудова в Україні (1945–1953 рр.).
58. Україна в середині 1950-х – першій половині 1980-х років: основні тенденції розвитку.
59. Український дисидентський та правозахисний рух 60–70-х років XX ст.
60. Розпад СРСР та відновлення незалежності України.
61. Політичний розвиток України в 1991–2000-ні рр.
62. Соціально-економічний розвиток України в 1991–2000-ні рр.
63. Зовнішня політика сучасної України. Українці в світі: тенденції розвитку діаспори.
64. Революція Гідності 2013-2014 рр. Небесна Сотня.
65. Культура незалежної України в 1991–2000-них рр.

4. ПРИКЛАД ТИПОВОГО ЗАВДАННЯ

1. Руїна: криза Української козацької держави (60-80-ті рр. XVII ст.). Гетьманство Петра Дорошенка: спроба об'єднання Гетьманщини.
2. Соціалістична модернізація в радянській Україні: форми та наслідки.
3. Розпад СРСР та відновлення незалежності України.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Використання допоміжного матеріалу:

- під час проведення вступного випробування вступнику забороняється використовувати сторонні джерела інформації — допоміжні матеріали, мобільні пристрої, довідники та технічні засоби.
-

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступне випробування проводиться згідно із таким порядком:

1. Вступник отримує білет, який складається із 3-х теоретичних питань.
2. Вступник повинен підготувати відповіді на ці питання на аркуші вступних випробувань, а потім усно на них відповісти членам комісії.
3. Вислухавши відповіді, члени комісії можуть задавати додаткові питання, але такі, які стосуються більш глибокого висвітлення попередньо поставлених питань.

Оцінювання рівня знань вступника.

Остаточна оцінка визначається із врахуванням результатів відповідей на всі завдання.

Результати вступного випробування цієї категорії вступників оцінюються за 200-бальною шкалою.

Оцінювання вступного випробування здійснюється за такими критеріями:

Оцінка “відмінно” (181-200 балів; рекомендовано) виставляється вступнику, який повністю оволодів теоретичним матеріалом та практичними аспектами відповідної навчальної дисципліни «Історія України», але крім того, система його знань відображає вміння творчо поєднувати інформацію, робити незалежні висновки, знаходити адекватні приклади і аргументи з реального життя.

Оцінка “добре” (151-180 балів; рекомендовано) характеризує рівень підготовки, при якому вступник повністю оволодів теоретичним матеріалом та практичними аспектами даної навчальної дисципліни «Історія України», однак система його знань не виходить за межі стандартної програми – це лише грамотне відтворення та пояснення матеріалу при наявності певних, відносно несуттєвих помилок і неточностей.

Оцінка “задовільно” (100-150 балів; рекомендовано) відповідає рівню підготовки вступника, при якому він демонструє загальну, елементарну обізнаність в матеріалі (як в теоретичному, так і в практичному аспекті), однак сутність проблем розкривається неповністю, фрагментарно і має характер не стільки свідомого, скільки механічного відтворення при наявності суттєвих помилок у відповідях.

Оцінка “незадовільно” (0-99 бали; не рекомендовано) виставляється вступнику, який неспроможний дати навіть стислу, базову характеристику

відповідних проблем, у якого відсутні знання щодо загальної структури проблематики дисципліни «Історія України» чи її окремих розділів, ключових положень та дефініцій, наявні грубі помилки у поясненнях.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Власов В.С. Історія України : підручник для 9 кл. закл. загал. серед. освіти. – К.: «Літера ЛТД», 2022. – 288 с. <https://svarog.cx/product/istoriya-ukrayiny-poglyblene-vyvchennya-9-klas-2022-vlasov-v-s/>

2. Власов В.С., Кульчицький С.В., Панарін О.Є. Історія України (профільний рівень) : підручник для 10 кл. закл. загал. серед. освіти. – К.: «Літера ЛТД», 2023. – 305 с. <https://www.e-litera.com.ua/istoriia-ukrainy-profilnyi-riven-10-klas-2023/>

3. Гісем О.В., Гісем О.О., Мартинюк О.О. Історія України : підручник для 8 кл. з поглибленим вивч. історії закл. загал. серед. освіти. – Харків : Вид-во «Ранок», 2021. – 256 с. <https://shkola.in.ua/1919-istoriia-ukrainy-8-klas-hisem-2021-pohlyblene.html>

4. Гісем О.О., Мартинюк О.О. Історія України : підручник для 11 кл. з поглибленим вивч. історії закл. загал. серед. освіти. – Харків : Вид-во «Ранок», 2019. – 256 с. <https://shkola.in.ua/1785-istoriia-ukrainy-11-klas-hisem-2019-prof.html>

5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. / Я. Грицак. – К., 2019. – 656 с. <http://history.franko.lviv.ua/PDF%20Final/Grycak.pdf>

Декан факультету судноводіння,
доцент, кандидат юридичних наук

Олександр ЄЛІАЗАРОВ

Укладач:
ст. викладач кафедри психології та
соціально-гуманітарних дисциплін

Ірина ГУМЕННА